

Agrárpolitika/Közös Agrárpolitika

A héten nem volt a Mezőgazdasági Különbizottságnak (SCA) ülése.

A **FAO** május 10-13. között tartotta **európai regionális konferenciáját** a lengyelországi Łódźban, ahol 53 ország az ukrán válság kezelésével, valamint az élelmiszerrendszerek egészséges tápanyagok irányába történő átalakításának felgyorsításával és környezetbarátabbá tételével foglalkozott. A megvitatott [kérdések](#) között szerepelt az **élelmiszerárak, az üzemanyag-, műtrágyaárak, valamint a szállítási költségek jelentős emelkedése**. A tárgyalt [jelentés](#) szerint a FAO élelmiszerár-indexe 2022 márciusában rekordszintet ért el. A két háborús ország az európai és közép-ázsiai (ECA) régió FAO-tagországainak kulcsfontosságú élelmiszer- és műtrágyaszállítója, valamint öt ECA-ország teljes élelmiszer-importjának több mint 40%-át az Orosz Föderációból és Ukrajnából kapja. További öt ország búzabehozatalának több mint 80%-át a két országból szerzi be. Ezek az országok nagymértékben ki vannak téve a háború következményeinek, de egyre több bizonyíték van arra, hogy a háború hatásai túlterjednek a régió határain, és egyre nagyobb kihívást jelentenek a globális élelmezésbiztonság számára, különösen a sebezhető népességcsoportok és az élelmiszerimporttól függő alacsony jövedelmű országok számára. Janusz Wojciechowski ismertette a Bizottság tervét (lásd alább), miszerint az **ukrán kikötők blokádja miatt szolidaritási folyosókat nyit, hogy az ukrán mezőgazdasági termékeket szárazföldön keresztül juttassák el az exportpiacokra**. Utalt arra, hogy a lengyel kikötők, különösen Gdańsk és Gdynia, lehetőséget adhatnak a távolabbi célállomásokra történő szállításra. Az oroszokat azzal vádolta, hogy szándékosan tönkreteszik Ukrajna mezőgazdaságát.

Oroszország, Fehéroroszország támogatásával, elutasította a FAO európai regionális konferenciájának megállapításait. Szerinte a nyugati nemzetek politikája, különösen a fenntartható táplálkozásra való áttérés és az átlátható kereskedelmi megállapodások iránti ragaszkodásuk a fő felelős az élelmiszerhiányért. A FAO jelentésére válaszul egy kétoldalas [dokumentumban](#) fejtette ki nézeteit. Moszkva ragaszkodik ahhoz, hogy nem a szomszédja elleni folyamatos támadás az egyetlen releváns tényező az élelmiszerválságra, hanem a COVID-19 világválság, az éghajlatváltozás, a nagyszabású természeti katasztrófák és a nyugati országok makrogazdasági, energia- és élelmiszerpolitikája. A búzaárak elsősorban az Argentínában, Brazíliában és az Egyesült Államokban előrejelzett kedvezőtlen terméshozamok miatt emelkedtek, a globális növényolajár-index emelkedése pedig szintén a magasabb nyersolajáraknak tudható be. Oroszország szerint a nyugati országok arról próbálják meggyőzni a fejlődő országokat, hogy ők fizetnek az Oroszország és Ukrajna közötti konfliktusért, miközben szerintük a Nyugat Oroszország elleni gazdasági háborúját és a fejlődő országokat is érintő egyoldalú korlátozó intézkedéseket fizetik meg, mivel a több mint 5000 Oroszország ellen bevezetett szankció jelentősen sújtja az élelmiszer- és egyéb nyersanyag árakat is. Továbbá az Orosz Föderáció Ipari és Kereskedelmi Minisztériuma szerint, egyes külföldi logisztikai cégek szabotálják többek között a mezőgazdaság számára létfontosságú ásványi műtrágyaszállítmányokat, amely tovább fokozza az ellátásbeli hiányokat. *A FAO egy olyan intézmény, ahova a nemzetközi politika csak elég közvetetten ér el. Az, hogy Oroszország itt is háborút folytat, erősíti az izoláltságát és kevésbé segíti a szövetségesei táborának gyarapítását. S ugyan jelenleg a politikai kommunikációt uralja az ukrán helyzet, azonban aki élelmiszeriparral foglalkozik, annak érdemes elolvasnia az egészséges élelmiszeriparra történő átalakításról szóló jelentést. A [jelentés](#) nagyban érződik a Bizottságnak a teljes termelési láncra vonatkozó szemlélete. Az látszik, hogy a háttérben kifejezetten hatékonyan kezdte meg az élelmiszerláncok átalakításával kapcsolatos elképzeléseit általános irányként elfogadtatni.*

A Bizottság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóságának (DG AGRI) főigazgatója, Wolfgang Burtscher május 10-én arról számolt be az Európai Parlament Mezőgazdasági Bizottságának

(COMAGRI), hogy **Ukrajnában jól sikerült a tavaszi vetés**, és bár a termés mennyisége elmarad, a kedvezőtlen időjárás ellenére a vártnál sokkal jobb lehet. A COMAGRI ülésén elmondta, hogy sürgősen el kell szállítani a jelenleg raktározott gabonát, hogy helyet csináljanak a következő betakarításhoz. Ukrajna **körülbelül 40 millió hektárnyi területet tudott bevetni, ami az évtizedes átlag 70-75%-át jelenti**. Ukrajna a tavaszi vetésű növények termelésének 20 százalékos visszaesésére számít. Az őszi vetésű növények esetében a földekhez való hozzáférés továbbra is nehézkes, mivel a mezőgazdasági területek elhagyása várhatóan jelentős mértékű lesz. A válság globális hatásairól szólva Burtscher elmondta, hogy az ENSZ [élelmiszerár-indexe](#) márciusban közel 13%-kal ugrott meg. Hangsúlyozta, hogy küzdeni kell az egyoldalú exportkorlátozások ellen, reagálva arra, hogy körülbelül 20 olyan nem uniós ország van, amely exportkorlátozást fontolgat. A COMAGRI képviselői úgy vélik, hogy az EU-nak többet kell tennie saját logisztikájának rendezéséért annak érdekében, hogy a gabonát ki lehessen szállítani Ukrajnából. A problémát nem az ukrán, hanem az uniós logisztikában látják.

A felvetésekre reagálva a Bizottság a héten nyilvánosságra hozta [tervét](#) az ukrajnai **szolidaritási folyosók megnyitásáról**. Továbbá felszólította az uniós piaci szereplőket, hogy sürgősen bocsássanak rendelkezésre további járműveket. A kereslet és a kínálat összepárosítása és a megfelelő kapcsolatok kialakítása érdekében a Bizottság kapcsolatteremtő logisztikai platformot hoz létre, és **felkéri a tagállamokat, hogy jelöljenek ki a szolidaritási folyosókkal foglalkozó kapcsolattartó pontokat. A vasúti szállítványozás terén előnyben kell részesíteni az ukrán mezőgazdasági exportszállítványokat**, és a pályahálózat-működtetőknél vasúti résidőket kell biztosítaniuk a szállítványok számára. A Bizottság arra is felszólítja a piaci szereplőket, hogy az átrakodás felgyorsítása érdekében sürgősen helyezzenek át mobil gabonarakodó gépeket az érintett határterminálokra. A Bizottság sürgeti a nemzeti hatóságokat, hogy maximális rugalmassággal járjanak el a vámügyintézés során, valamint biztosítsanak megfelelő számú személyzetet a határátkelőhelyeken az eljárások felgyorsítása érdekében. Továbbá a Bizottság felméri az EU-ban rendelkezésre álló tárolókapacitást, és **egyeztetni fog a tagállamokkal annak érdekében, hogy több kapacitás álljon rendelkezésre az ukrán export ideiglenes tárolására, készülve az őszi betakarításokra, mivel várhatóan több ukrajnai gabonátároló létesítmény nem lesz elérhető, vagy akár meg is semmisülhet**. Közép- és hosszú távon a Bizottság az új exportfolyosók infrastruktúra-kapacitásának növelésén, valamint Ukrajna újjáépítésének keretében új infrastrukturális összeköttetések létrehozásán is dolgozni fog. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) következő pályázati felhívásai keretében támogathatók lesznek az Ukrajnával való közlekedési összeköttetések javítását célzó projektek, így a vasúti összeköttetésekre és a vasúti-közúti terminálokra irányulóak is. Mindezek mellett a Bizottság a héten határozatot fogadott el azzal a céllal, hogy a transeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) szomszédos országokra való kiterjesztésére vonatkozó bizottsági politika részeként magas szintű megállapodást írjon alá Ukrajnával, aktualizálva a TEN-T-re vonatkozó térképeket. A gyors lépéseket indokolja, hogy azok nélkül a gabonafélék globális ellátása jövőre is érintett lesz. Az alternatív és optimalizált logisztikai útvonalak - az úgynevezett szolidaritási sávok - különösen az Ukrajnából származó mezőgazdasági termékek továbbítását, valamint a kétoldalú árukereskedelmet és Ukrajna nemzetközi piacokhoz és globális ellátási láncokhoz való hozzáférést fogják megkönnyíteni, biztosítva, hogy a legszükségesebb gabonafélék eljussanak a világpiacon. *Pénteken még semmi konkrétumot nem tudtak mondani, arról, hogy melyik határátkelőhelyen és milyen áteresztő kapacitások lesznek. Érdemes lenne átgondolni, hogy az ukrán-magyar határ fejlesztésével milyen piaci lehetőségek nyílnának meg. Természetesen lehet azt mondani, hogy meg kell védeni a magyar gabonatermesztőket, de jó lenne esetleg a magyar állattartókra is figyelni. Ráadásul, ha mi nem lépünk, akkor majd a szomszédjaink fognak, és így piacokat, piaci lehetőségeket is veszíthetünk.*

Az ukrán kikötőkből származó gabonaexport orosz blokádjá, valamint az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos aggodalmak és az élelmiszerárak emelkedése elleni intézkedések állnak a hétvégi stuttgarti **G7-találkozó** középpontjában is. Pénteken az EU mezőgazdasági biztosa a FAO főigazgatójával és

Marie-Claude Bibeau kanadai és Cem Özdemir német mezőgazdasági miniszterrel, szombaton pedig a japán Genjirō Kanekóval találkozik. Vasárnap az EU mezőgazdasági vezetője az Egyesült Államok mezőgazdasági miniszterével, Tom Vilsackkal találkozik Varsóban, amelyen már az energiakérdések is napirenden szerepelnek majd.

A héten ismét súlyosabbá vált madárinfluenza elleni védekezés érdekében a Bizottság változtatásokat tervez a **szabadtartású tojások meghatározására vonatkozó szabályokon**. A módosítás értelmében a vírus miatt zárt helyen tartott, egyébiránt szabadtartású állományok tizenhat hét után elveszítik ezt a státuszukat. A korábban szezonálisnak számító járványok ugyanis egyre hosszabbak, a baromfiágazatban szabott szigorú biológiai biztonsági intézkedések ellenére is, ami indokoltá teszi azok további szigorítását. Az elmúlt időszakban több járványkitörés volt a kereskedelmi célú gazdaságokban, elsősorban a kacsák és libák esetében jelentek meg új észlelések. Az EP-ben többen a fogyasztók megtévesztéseként jellemezték a jelenleg hatályos intézkedést, amely a járványügyi védekezésből következően szabad tartásúként engedi forgalomba hozni a kötelezően zártan termelt tojásokat és baromfikat. Ugyanakkor, ha ezen az elnevezésen változtatást vezetnek be, úgy a termelőket hozzák anyagi hátrányba, mert istálló tartásúként 50%-kal alacsonyabb áron tudják csak eladni termékeiket. Az új rendszer az agrár-élelmiszeripari termékek számos típusára vonatkozó forgalmazási előírások széles körű módosításának részeként lépne hatályba a tervek szerint az év végéig.

A Mezőgazdasági Főigazgatóság főigazgató-helyettese, Michael Scannell a héten arról számolt be a COMAGRI képviselőinek, hogy a **sertéshús** ára meredeken emelkedett az inputköltségek növekedése nyomán, bár az egy évvel korábbi szinthez képest még mindig jóval alacsonyabb szinten áll. Az afrikai sertéspestisből (ASP) Kína sertéságazata a vártnál gyorsabban helyreállt, míg Európában a sertéshús vágóhidakat és darabolóüzemeket súlyosan érintette a COVID-19. A feldolgozás ezért lelassult, ami hatással volt a termelőkre, így a termelés is visszaesett. Ezt követően az ASP elérte Európát is, aminek következtében néhány harmadik ország leállította az érintett tagállamokból származó importot. Az inputköltségek mindeközben meredeken emelkedtek, különösen a kukorica esetében, amelyet az ágazat nagy mennyiségben importált Ukrajnából, amíg az orosz támadás le nem állította a szállításokat. Az ágazat problémáit fokozza, hogy a sertéshústermelők nem részesülnek közvetlen kifizetésekből, de a Bizottság célzottan összeállított támogatási csomagja és az állami támogatások több ország esetében (pl. Franciaország és Lengyelország) jelentős eredményeket hozott. A különféle sokkok nyomán azonban az ágazat hajlamossá vált az erős áringadozásra. Idén március és május között 47%-os emelkedés történt, bár ez csak 20%-kal haladta meg a 2021-es év azonos időpontjához képest. A sertéshússal foglalkozó civil és ágazatspecifikus szakértői csoport május 25-én tartja következő ülését, amelyen az ágazat társadalmi és strukturális dimenzióját fogják megvizsgálni, beleértve a fogyasztási szokásokat, az új fogyasztói igényeket és a bioágazat kilátásait. A csoport jövő év januárjában zárójelentést készít, amelyben megfogalmazzák ajánlásaikat is.

A Bizottság továbbra is egyeztet a tagállamokkal a **Stratégiai Terveket** illetően. Immáron 20 tagállamnak küldte meg észrevételeit, de további 6-ot küld ki június 15-ig. Általánosságban megállapította, hogy a tagállamoknak többet kell foglalkozniuk a KAP stratégiai terveikben az éghajlat és a környezeti fenntarthatóság kérdésével. Sikertült ugyanakkor előrelépést tenniük a támogatások igazságosabb elosztása terén, de tovább kell javítaniuk a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos rendelkezéseket. Számos tagállam részéről vár még indoklást és bizonyítékot arra vonatkozóan, miért nem tervezik bevezetni a redisztribúciót a már meglévő igazságos elosztásra hivatkozva. Üdvözölte ugyanakkor számos tagállam igen jelentős erőfeszítéseit a fehérjenövények termelésének fellendítése érdekében. A környezet és az éghajlat fenntarthatóságával kapcsolatban sok esetben nem áll rendelkezésükre elegendő információ ahhoz, hogy értékeln tudják a KAP környezetvédelmi és éghajlati célkitűzéseikhez való megfelelő ambíciót és hozzájárulást. Különösen aggályosnak tartja, hogy **több tagállam teljes mentességet szeretett volna kapni a vetésforgó alkalmazása alól**, ami a környezeti hozzájárulás terén jelentős visszaesést eredményezne. A javaslat legjelentősebb szószólója

a német állam. Cem Özdemir német szövetségi mezőgazdasági miniszter arra hivatkozva szeretné elhalasztani 2024-re a vetésforgó bevezetését, hogy az ukrajnai háború okozta hiányt ellensúlyozva növeljék a búzatermelést. A Bizottság még vizsgálja a javaslatot, de elsősorban nem a környezeti vállalások még jelentősebb visszaszorítása által tervezi orvosolni a piaci bizonytalanságokat.

Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) május 10-én bejelentette, hogy az Európai Vegyianyag-ügynökséggel (ECHA) közösen a **glifozát** értékelését átütemezi. A nagy számú észrevételt nevezték meg az elhúzódoó értékelés indokaként. **Az EFSA szakértői értékelésének következtetéseit várhatóan 2023. júliusában bocsátják a Bizottság, valamint a tagállamok rendelkezésére.**

A héten a Copa és a Cogeca vezetői levélben fordultak a Bizottság elnökéhez a **bioüzemanyagipar** védelme érdekében. Részletesen kifejtették, hogy ez az ipar az EU magas fehérjetartalmú takarmányainak 20%-át állítja elő. Amennyiben ezt tovább korlátoznák, ellehetetlenítenék, akkor a vetésforgó még inkább gabonaközpontú lenne. Példaként említik, hogy az EU-ban termelt repceolaj több mint kétharmadát zsírsav-metilészter (FAME) biodízel előállítására használják fel az Unióban. Irreális azt gondolni, hogy az EU növelni tudná a hazai fogyasztását vagy a repceolaj harmadik országokba irányuló exportját a belső FAME biodízelpiac pótlására, ha ez megszűnne. Álláspontjuk szerint a növényi alapú bioüzemanyagok uniós támogatásának megszüntetése a repceolaj piacának hiánya miatt a repcetermesztés felhagyását eredményezné. *A bioüzemanyagipar egyik fő problémája, hogy az NGO-k egy olyan narratívát (élelmiszert égetünk el) fogadtattak el általánosnak, ami a valóságtól elég messze áll. Nem beszélnek sem a magas fehérjetartalmú takarmányokról, sem arról, hogy miként járulnak hozzá a Zöld Megállapodás céljaihoz. Ráadásul ez az iparág, a folyamatosan nyomás alatt álló politikai és gazdasági fölényben levő kőolaj ipar szemében is tüske. Tagállami szinten is jellemzően olyan minisztériumok döntenek róla, ahol a kőolajipar dominál. Amennyiben az ágazatnak nem sikerül átalakítani a róla kialakult képet, akkor az iparág lassú kivéreztetése következhet be, amely paradox módon növeli az EU import kőolajtól és szójától való függését.*

Kereskedelempolitika

A Bizottság reméli, hogy novemberig aláírhatja **Chilével** a megújított társulási megállapodást. Egyelőre a tárgyalások némileg csúsznak, mert a decemberben hatalomra került új chilei kormány is át akarja tekinteni a megállapodást, mielőtt aláírná azt, de a Bizottság kedvezőnek ítéli meg a tárgyalások állását. A Bizottság és Argentína is nagy erővel dolgozik a **Mercosur** megállapodáson is. A környezetvédelmi problémákat a Bizottság egy **fenntarthatóságról szóló jegyzőkönyvvel** oldaná fel. A **Greenpeace** szerint az Európai Bizottság fenntarthatósági hatásvizsgálatai nem adnak pontos képet a valóságról. Kifogásolják továbbá, hogy a hatásvizsgálatok ágazatspecifikus adatok helyett aggregált adatokat használnak. Az erdőirtásra vagy az emberi jogokra vonatkozó adatok elemzése a jelentésük szerint gyakran felszínes és spekulatív. *Az orosz-ukrán háború felértékeli az eddig nyugvópontra került megállapodásokat és jó indokként szolgálnak a megállapodások megkötésére/ratifikálására. Azok, akik az élelmiszerellátás biztonsága kapcsán vészharangot kongatnak, valójában – akarva, akaratlanul – a Mercosur, az ausztrál és az új-zélandi megállapodást is támogatják. Hiszen, ha veszélyben van az EU élelmiszerellátása, akkor fontos, hogy ezekkel a nagy élelmiszer-exportőrökkel megállapodjunk. Ebből következően miközben többen rövid távon a pánikkeltéssel maximalizálják a hasznukat, alapjaiban ássák alá a hosszabb távú mezőgazdasági érdekeket. A megállapodások alkalmazását követően pedig tényleg csak a klímatudatos termeléssel és az új típusú élelmiszerekkel lehet majd talpon maradni. A felől pedig ne legyen kétségünk, hogy a soron következő cseh és svéd elnökségek várhatóan maximálisan kihasználják a lehetőséget és mindent megtesznek annak érdekében, hogy lezárják/ratifikálják a megállapodásokat.*